

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

DİNÇ VE ÇAKIR/TÜRKİYE Davası

(Başvuru n° 66066/09)

KARAR

STRAZBURG

9 Temmuz 2013

İşbu karar AIHS'nin 44'ncü maddesinin 2'nci fıkrasında belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Karar şekli düzeltmelere tâbi tutulabilir.

Dinç ve Çakır /Türkiye davasında,*Başkan*

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque,

ve İkinci *Daire Yazı işleri Müdürü* Stanley Naismith'in, katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi), 4 Haziran 2013 tarihinde, yapılan kapalı müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan dava, Bay Hakkı Dinç ve Bay Zinar Çakır (« Başvuranlar ») tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin («Sözleşme») 34'ncü maddesi uyarınca; 17 Kasım 2009 tarihinde yapılmış (n° 66066/09) numaralı başvurudan ibarettir.

2. Başvuranlar, Diyarbakır Barosu avukatlarından M. Beştaş ve M. Danış Beştaş tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti, (« Hükümet ») ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru, 30 Ağustos 2010 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuranlar, Hakkı Dinç ve Zinar Çakır, sırayla, 1 Nisan 1992 ve 1 Temmuz 1992 tarihlerinde doğmuştur.

5. 7 Şubat 2009 tarihinde, saat 20.30 sularında, Nusaybin polisine anonim bir şekilde telefon açılarak, içlerinde henüz 17 yaşını doldurmamış (sırayla 16 yıl ve 10 ay ile 16 yıl ve 7 ay yaşındaki) başvuranların da yer aldığı beş kişi tarafından Molotof kokteylleri hazırlandığı ihbarı yapılmıştır.

6. Aynı gün, saat 22.20 sularında, ilki bir dükkâna ikincisi ise bir araca yönelik olmak üzere, Molotof kokteylli iki saldırıda bulunulmuştur. Polis olay mahallinde delil araştırması yapmış ve fotoğraflar çekmiştir. Daha sonra, alınan örnekler üzerinde yapılan bilirkişi incelemesi sonucunda herhangi bir parmak izine rastlanmamıştır.

7. Polis tarafından akşam saatlerinde ifadesine başvurulmuş dükkân sahibi, güvenlik kameralarından, yüzleri örtülü dört gencin dükkânının kepenklerine Molotof kokteyli attığını gördüğünü beyan etmiştir. Bunun üzerine, dükkân sahibi, personeli ile birlikte dükkânın deposuna sığınmış ve polisi aramıştır. Yakılan aracın sahibi ise, aracını kimin yakıldığını görmediğini beyan etmiştir.

8. 8 Şubat 2009 tarihinde, saat 5.00'te, Nusaybin Cumhuriyet savcısı tarafından şüphelilerin evlerinde arama yapılması emri verilmiştir.

Saat 05.30 sularında evlerinde yapılan aramalar sonucunda, içlerinde başvuranların da bulunduğu dört kişi polis tarafından yakalanmıştır.

Başvuran Hakkı Dinç'in evinde yapılan aramada babası da hazır bulunmuştur. Arama tutanağı, hem başvuran hem de başvuranın babası tarafından imzalanmıştır. Tutanak incelendiğinde, polisin başvurana haklarını sözlü olarak bildirdiği görülmektedir.

9. Saat 6.00 sularında, Nusaybin Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında, üzerlerine atılı suçu işledikleri kanısını doğuran kanıtlar bulunduğu gerekçesiyle, şüphelilerin gözaltına alınmaları emri verilmiştir. Cumhuriyet savcısı, ilgililerin yakalanmalarından itibaren yirmi dört saat içinde huzuruna getirilmelerini emretmiştir.

Savcı ayrıca, polis memurlarından, şüphelilere haklarını yani yakalanmaları ve gözaltına alınmaları işlemine itiraz edebileceklerini ve bu hususta bir yakınlarını haberdar edebileceklerini hatırlatmaları talimatını vermiştir.

10. Saat 07.35 sularında, ilgililer sağlık muayenesinden geçirilmiş ve vücutlarında herhangi bir darbe ve yaralanma izine rastlanmamıştır.

11. İlgililer daha sonra, kimlik kontrolü yapılması amacıyla polis merkezine götürülmüştür. Saat 08.40'ta düzenlenen kimlik tespit tutanağına göre, başvuranların yaşı küçük olduğundan, polis tarafından ifadelerine başvurulamamıştır.

12. Saat 11.30 sularında, şüpheliler tekrar bir sağlık muayenesinden geçirilmiştir. Sağlık raporlarına göre, başvuranların bileklerinde kelepçe izleri tespit edilmiştir.

13. İlgililer polis merkezinde bulundukları sırada, « görüşme » adı altında, başvuran Hakkı Dinç ve sanık F.G.'nin ifadeleri alınmıştır. Başvuran Hakkı Dinç, kendisine isnat edilen fiilleri kabul etmiştir. Ancak, sanık F.G.'nin kendileri ile birlikte olmadığını belirterek suçsuz olduğunu ifade etmiştir. F.G. ise, başvuranların Molotof kokteyli atmak için kendisinin de onlara katılmasını önerdiklerini ancak kendisinin bu öneriyi reddettiğini beyan etmiştir. Polis, daha sonra bu görüşmelerin içeriğinin yer aldığı bir kısım tutanak düzenlemiş ve söz konusu tutanakları soruşturma dosyasına eklemiştir.

14. Başvuranlar, Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi önüne çıkarılmalarından önce Nusaybin Cumhuriyet savcısı tarafından dinlenilmiştir. Başvuranlar, savcı ve hâkim önünde kendilerine isnat edilen

fiilleri kabul etmemiştir. Gözaltı sırasında düzenlenen ifade tutanağı ile ilgili olarak, ifadesine başvurulmuş Başvuran Hakkı Dinç, söz konusu tutanağın içeriğine karşı çıkmıştır.

Hâkim önünde, başvuranların müdafii, müvekkillerinin isnat edilen suçta işledikleri konusunda ikna edici kanıt bulunmadığını belirtmiştir. Müvekkillerinin sabit ikametgâh sahibi olduklarını, reşit olmadıklarını ve delillerin toplanmış olduğunu ifade ederek, başvuranların gerek görülmesi halinde adli kontrol tedbiri uygulanarak serbest bırakılmalarını talep etmiştir.

Duruşmanın sonunda hâkim, isnat edilen suçun vasfı ve niteliğini, kuvvetli suç şüphesinin varlığı ile delil durumunu gözetenek, başvuranların tutuklanmasına karar vermiştir.

15. Sanık F.G., başvuranların suçluluğuna işaret eden ifade tutanağının içeriğini Cumhuriyet savcısı önünde doğrulamıştır. Sanık F.G., polis tarafından kendisine gösterilen video kayıtlarında, Başvuran Zinar Çakır'ı teşhis ettiğini belirtmiştir. F.G., hakim önüne çıkarılmaksızın serbest bırakılmış ve hakkında kovuşturmayla yer olmadığı yönünde karar verilmiştir.

16. 10 Mart 2009 tarihinde, tutukluluğun resen incelenmesi kapsamında, Diyarbakır özel yetkili Ağır Ceza Mahkemesi hâkimi (« Ağır Ceza Mahkemesi »), isnat edilen suç, kaçma ve delillerin karartılması riski ve tüm delillerin toplanamamış olmasından dolayı tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

17. 16 Mart 2009 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi nezdindeki Cumhuriyet savcısı, başvuranları, kendilerine isnat edilen fiilleri işlemekle itham etmiştir. Savcıya göre, başvuranların bu fiilleri, yasadışı silahlı örgüt PKK'nın eski önderi Abdullah Öcalan'ın yakalanışının 10'ncu yıldönümü vesilesiyle koordine bir şekilde yürütülen eylemler kapsamında değerlendirilmelidir.

18. Başvuranların yargılamasına, Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlanmıştır.

19. 30 Mart 2009 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranların Ceza Muhakemesi Kanunu md. 100/3.a hükmünde öngörülen; üzerlerine atılı suçu işledikleri yönünde kuvvetli suç şüphesinin varlığını, kaçma ve delillerin karartılması ve tanıklar üzerinde baskı kurma riskini dikkate alarak tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

20. 2 Haziran 2009 tarihinde yapılan birinci duruşma sırasında, Ağır Ceza Mahkemesi tüm sanıkların savunmalarını dinlemiştir. Ağır Ceza Mahkemesi bu duruşma sonunda, başvuranların tahliye talebini reddetmiş ve isnat edilen suçun işlendiğini gösteren güçlü şüphelerin varlığından dolayı, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100'ncü maddesinin 3'ncü fıkrası tarafından öngörüldüğü üzere tutukluluk hallerinin devamına karar vermiştir. Başvuran Hakkı Dinç, soruşturma aşamasında, kendisine hakaret edildiği, dövüldüğü ve susuz bırakıldığı için ifade tutanağını imzalamak zorunda kaldığını beyan etmiştir.

21. 17 Haziran 2009 tarihinde, adli istinabe vasıtasıyla dükkân sahibi, Mardin Ağır Ceza Mahkemesi tarafından dinlenilmiş ve şikâyetini geri almak istediğini ifade etmiştir.

22. 8 Temmuz 2009 tarihinde, adli istinabe vasıtasıyla, tanık sıfatıyla F.G.'nin ifadesine başvurulmuştur. F.G., başvuranların isnat edilen fiilleri işledikleri yönünde daha önceden vermiş olduğu beyanlarını tekrar etmiştir.

23. 16 Temmuz 2009 tarihindeki duruşma sonunda, Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranların tahliye talebini reddetmiş ve bir önceki duruşmada belirtilen gerekçelerden dolayı tutukluluk hallerinin devamına karar vermiştir.

24. 20 Temmuz 2009 tarihinde, başvuranlar müdafii itirazda bulunmuştur. Müdafii, başvuranların isnat edilen suçu işledikleri konusunda şüphe oluşturacak makul veya inandırıcı herhangi bir neden bulunmadığını ileri sürmüştür. Müdafii, bu kapsamda, Başvuran Hakkı Dinç ile polis

merkezinde yapılan görüşmenin iç hukuka aykırı olduğunu ve aleyhe delil olarak değerlendirilmeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca müdafii, iç hukuk hükümlerine aykırı olduğunu düşündüğü, başvuranlara kelepçe takılması eyleminden şikâyetçi olmuş ve tanık F.G.’nin Başvuran Zinar Çakır’ı teşhis ettiği kamera kayıtlarının kalitesini eleştirmiştir. Son olarak, küçükler bakımından tutuklama tedbirine ancak son çare olarak başvurulabileceğini, müvekkilleri bakımından ise bu hususun gözetilmediğini ifade etmiştir.

25. Yapılan itiraz, 2 Eylül 2009 tarihinde, Malatya Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, isnat edilen suçun niteliği ve delillerin durumu gerekçe gösterilerek reddedilmiştir.

26. 29 Eylül 2009 tarihli duruşmanın sonunda, tahliye talebi, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından daha önceki duruşmalarda belirtilen gerekçelere (isnat edilen suçun işlendiğini gösteren güçlü şüphelerin varlığı ve suçun Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100’ncü maddesinin 3’ncü fıkrası tarafından öngörülmüş olması) dayanılarak reddedilmiştir ve tutukluluk hallerinin devamına karar verilmiştir.

27. Müdafii, 5 Ekim 2009 tarihinde, bu karara itiraz etmiş, daha önce ileri sürdüğü argümanları yinelemiş, kaçma ve delillerin karartılması riski bulunmadığı için tutukluluk gerekçelerinin aslında mevcut olmadığını iddia etmiştir. Ayrıca, tanıkların daha önceden zaten dinlenilmiş olduklarını vurgulamıştır.

28. 26 Ekim 2009 tarihinde, Diyarbakır 4’ncü Ağır Ceza Mahkemesi tarafından bu itiraz reddedilmiştir.

29. 1 Aralık 2009 ve 19 Ocak ile 9 Mart 2010 tarihlerinde yapılan duruşmalar sırasında, Mahkeme, başvuranların tahliye talebini reddetmiş ve suçun niteliği ve delillerini durumu ile suçun Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100’ncü maddesinin 3’ncü fıkrası tarafından öngörülmüş olması gerekçelerine dayanarak tutukluluk hallerinin devamına karar verilmiştir.

30. 13 Nisan 2010 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi, başvuruların kendilerine isnat edilen fiillerden dolayı suçlu olduklarına hükmederek, her birini yedi yıl, dört ay ve yirmi gün hapis cezasına mahkûm etmiştir. Mahkeme, tutuklulukta geçirdikleri süreyi dikkate alarak, salıverilmelerini kararlaştırmıştır.

31. Başvuranların tutuklu kaldıkları tüm süre boyunca, başvuruların tutukluluk halleri resen düzenli incelemelere konu olmuştur (28 Nisan, 2 Temmuz, 13 Ağustos, 8 Eylül ve 29 Aralık 2009 ile 16 Şubat ve 6 Nisan 2010). Her defasında, başvuruların tutukluluk durumunu değerlendiren hâkim, isnat edilen suçun işlendiğini gösteren kuvvetli şüphelerin varlığı ve suçun Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100'ncü maddesinin 3'ncü fıkrasında öngörülmüş olması nedeniyle, tutuklamanın devamına karar vermiştir.

32. Temyiz yoluna başvurulmuş ve dosya bugün halen derdest durumdadır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

33. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 91'nci maddesinin 2'nci fıkrası hükmü şöyledir:

« Gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediğini düşündürebilecek emarelerin varlığına bağlıdır.»

34. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100'ncü maddesine göre, kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve bu hükümde öngörülmüş olan bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, bir kişi hakkında tutuklama kararı verilebilir. Kaçma ve kaçma riski bulunması veya şüpheli ya da sanığın delilleri yok etme, saklama veya değiştirme riskinin bulunması ya da tanıklar, mağdurlar veya diğer herhangi bir üçüncü kişi üzerinde baskıda bulunma riskinin bulunması durumunda tutuklamanın haklı olduğu kabul edilir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100'ncü maddesinin 3'ncü fıkrası, bazı suçlar bakımından, özellikle devlet güvenliği ve anayasal düzene karşı

olanlar bakımından, ilgilinin söz konusu suçu işlediği konusunda kuvvetli şüphelerin olması halinde, yukarıda sayılan tutuklama gerekçelerinin var sayılabileceğini belirtmektedir.

35. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 18'nci maddesine göre, 18 yaşından küçükler zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılması yasaktır. Ancak, güvenlik güçleri (gerek olması durumunda) küçüğün kaçmasını engellemek ve onun yaşamını veya fiziksel bütünlüğünü ya da üçüncü kişilerin yaşamını veya fiziksel bütünlüğünü tehdit edebilecek tehlikeleri önlemek için gerekli tedbirleri alabilir.

36. Aynı Kanunun 15'nci maddesine göre, küçük hakkında ceza soruşturması, Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yürütülür.

37. Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 19'ncü maddesi çocuklar için özel bir rejim öngörmekte ve Çocuk Koruma Kanunu'nun hükümlerini tekrarlamaktadır. Söz konusu maddenin ilgili kısımları şöyledir:

« Çocuklar bakımından yakalama ve ifade alma yetkileri aşağıdaki şekilde sınırlandırılmıştır:

(...)

b) Oniki yaşını doldurmuş, ancak onsekiz yaşını doldurmamış olanlar suç sebebi ile yakalanabilirler. Bu çocuklar, yakınları ile müdafie haber verilerek derhâl Cumhuriyet başsavcılığına sevk edilirler; bunlarla ilgili soruşturma Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır ve aşağıdaki hükümlere göre yürütülür:

- 1) Çocuğun gözaltına alındığı ana-baba veya vasisine bildirilir.
- 2) Kendi talebi olmasa bile müdafiden yararlandırılır (...)
- 3) Müdafie hazır bulundurulmak şartı ile şüpheli çocuğun ifadesi alınır.

(...)

- 5) Yetişkinlerden ayrı yerlerde tutulur.

(...)

10) Çocuklara kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak, zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlemler alınır.»

38. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 20'nci maddesi, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109'ncü maddesi tarafından öngörülenlere ek olarak, küçükler için adli kontrol tedbirleri öngörmektedir. Bu maddede, küçüklerin tutuklanmalarına ilişkin kararın ancak adli kontrol tedbirinin etkisiz kalması veya bu tedbire uyulmaması durumunda alınabileceği belirtilmektedir.

HUKUK

I. SÖZLEŞME'NİN 5'NCİ MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

39. Başvuranlar, isnat edilen suçu işledikleri yönünde kuvvetli şüphe bulunmamasına rağmen; yakalanıp tutuklu olarak alıkonmalarından ve tutuklu kaldıkları sürenin uzunluğundan şikâyet etmektedir. Ayrıca, yargısal makamların, tutukluluğun küçükler için son çare olarak başvurulması gereken bir tedbir olduğu halde, yaşlarını dikkate almamasından yakınmaktadırlar.

Bununla birlikte; başvuranlar yakalanır yakalanmaz Cumhuriyet savcısı önüne çıkarılmayışlarından şikâyet etmektedir. Başvuran Hakkı Dinç, polisin iç hukuk hükümlerini ihlal ederek ifadesini almasından şikâyetçidir.

İlgililer, Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 1 ve 3'ncü fıkralarına dayanmaktadırlar. Bu hükümlerin somut dava ile ilgili kısımları şöyledir:

« 1. Herkesin kişi özgürlüğüne ve güvenliğine hakkı vardır. Aşağıda belirtilen haller ve yasada belirlenen yollar dışında hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

(...)

c) Bir suç işlediği hakkında geçerli şüphe bulunan veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olmak zorunluluğu inancını doğuran makul nedenlerin bulunması dolayısıyla, bir kimsenin yetkili merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulu durumda bulundurulması;

(...)

3. Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes (...) makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir. »

A. 5'nci maddenin 1'nci fıkrası

40. Hükümet, başvuranların özgürlüklerinin kısıtlanmasının Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 1'nci fıkrasının c) bendi kapsamına girdiğini ileri sürmektedir. Hükümet, çocuk büro memurlarına teslim edilmezden önce, başvuranlara haklarının bildirildiğini ve başvuranların sağlık muayenesinden geçirildiklerini belirtmektedir. Bu memurlar da kimlik kontrolü yapmış ve bir görüşme sırasında, başvuran Hakkı Dinç'in ifadesini almışlardır. Hükümete göre, Cumhuriyet savcısının emri üzerine polis tarafından gözaltı sırasında delil toplanabilir ve şüpheli çocukların kimlik tespiti yapılabilir.

41. Başvuranlar, iddialarını tekrarlamaktadır.

42. AİHM, "yasal usullere" riayet etme de dâhil olmak üzere, bir tutukluluk işleminin "hukuka uygunluğu" bakımından, Sözleşme'nin iç hukuk mevzuatı hükümlerine gönderme yaptığını hatırlatır. Sözleşme, her halükarda esas ve usul kurallarına uyma zorunluluğu öngörmekte, ayrıca, her türlü özgürlükten mahrum bırakmanın 5'nci maddenin amacına uygun

olmasını beklemektedir: bu amaç ise, bireyin keyfiliğe karşı korunmasıdır (Bakınız, diğer birçok karar arasından, *McKay /Birleşik Krallık* [BD], n° 543/03, 30’ncu paragraf, AİHM 2006-X, *Mooren /Almanya* [BD], n° 11364/03, 76’nci paragraf, 9 Temmuz 2009 ve *Medvedyev ve diğerleri/Fransa* [BD], n° 3394/03, 79’ncu paragraf, AİHM 2010).

43. AİHM, tutuklama kararında, sonradan tespit edilen bir eksiklik ya da aykırılığın, 5’nci maddenin 1’nci fıkrası anlamında tutukluluk işleminin kendisini hukuka aykırı hale getirmediğini kabul etmiştir (yukarıda atıf yapılan *Mooren*, 74’ncü paragraf). Sözleşme’nin 5’nci maddesinin 1’nci fıkrasına uyulup uyulmadığını tespit etmek için, açık bir şekilde geçersiz tutuklama kararları ile *prima facie* geçerli olan ve bir üst yargı mercii tarafından iptal edilene kadar yürürlükte bulunanlar arasında temel bir ayırım yapılması gerekmektedir. Tutuklama kararında tespit edilen herhangi bir hukuka aykırılığın, AİHM içtihatlarında belirtilen, istisnai anlamda “ağır ve bariz bir aykırılık” olması durumunda, bu kararın *ex facie* geçersiz olduğu kabul edilmelidir (*Liu /Rusya* n° 42086/05, 81’nci paragraf, 6 Aralık 2007, *Garabayev /Rusya* n° 38411/02, 89’ncu paragraf, 7 Haziran 2007, *Marturana /İtalya* n° 63154/00, 79’ncu paragraf, 4 Mart 2008 ve yukarıda atıf yapılan *Mooren*, 75’nci paragraf).

44. AİHM ayrıca, Sözleşme’nin 5’nci maddesinin 1 c) fıkrasının bir kişinin tutuklu olarak alıkonmasına ancak ceza yargılaması kapsamında bu kişinin bir suç işlediğini gösteren kuvvetli şüphelerin varlığı halinde, yetkili yargı yeri önüne çıkarılması için izin verdiğini hatırlatır (*Ječius/Litvanya*, n° 34578/97, 50’nci paragraf, AİHM 2000-IX, ve *Włoch /Polonya* n° 27785/95, 108’nci paragraf, AİHM 2000-XI). Tutuklama işleminin dayandığı şüphelerin « ikna ediciliği », Sözleşme’nin 5’nci maddesinin 1 c) fıkrasının sağladığı korumanın temel bir unsurunu oluşturmaktadır. İkna edici şüpheler, sanığın söz konusu suçu işleyebileceği konusunda objektif bir gözlemciyi ikna edici nitelikte olguların veya bilgilerin varlığını gerektirmektedir. Bununla birlikte, ikna edicilik, koşulların bütününe

bağlıdır (*Fox, Campbell ve Hartley /Birleşik Krallık*,30 Ağustos 1990, 32’nci paragraf, seri A n° 182, ve *O’Hara /Birleşik Krallık* [BD], n° 37555/97, 34’ncü paragraf, AİHM 2001-X).

45. Diğer yandan, 5’nci maddenin 1’nci fıkrasının c) bendi, polisin yakalama anı itibarıyla suçla itham etmek için yeterince kanıt topladığını varsaymamaktadır. 5’nci maddenin 1’nci fıkrasının c) bendi anlamında, gözaltı sırasında yapılan bir sorgulamanın konusu, yakalamayı gerektiren somut şüpheleri doğrulayarak veya eleyerek ceza soruşturmasını tamamlamaktır. Dolayısıyla, şüphenin doğmasına yol açan olgular, bir mahkûmiyet kararı için ya da hatta ceza soruşturmasının izleyen aşamasında devreye girecek suçlama için gerekli olan olgular ile aynı seviyede olamaz (*Murray /Birleşik Krallık*,28 Ekim 1994, 55’nci paragraf, seri A n° 300-A).

46. Sözleşme’nin 5’nci maddesinin 1 c) fıkrası, Sözleşmeciler Devletlerin güvenlik güçlerinin özellikle organize suçlara karşı yeterli önlemler alarak mücadele etmelerinde büyük zorluklara sebep olabilecek bir biçimde, diğer bir deyişle mutlak uygulanmamalıdır (bakınız, *mutatis mutandis, Klass ve diğerleri/Almanya*, 6 Eylül 1978, 58-60’ncü paragraflar, seri A n° 28). AİHM’in görevi, öngörülen yasal amacın izlenmesi dâhil olmak üzere, 5’nci maddenin 1’nci fıkrasının c) bendinde belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini belirlemekten ibarettir. Bu bağlamda, AİHM, kendilerine sunulan delilleri en iyi şekilde inceleyebilecek olan iç hukuk yargı mercilerinin değerlendirmesi yerine kendi değerlendirmesini koyma göreviyle normal koşullarda yükümlü değildir (yukarıda atıf yapılan *Murray*, 66’ncü paragraf).

47. Somut davada, AİHM, başvuranların yasadışı bir örgüt adına Molotof kokteyli attıkları şüphesi ile yakalandıklarını gözlemlemektedir. Soruşturma makamları, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 91’nci maddesinin 2’nci fıkrasının gerektirdiği üzere, ilgililerin bir suç işlediklerinden şüphelenmek için gerekli somut kanıtlara dayanmışlardır. Anonim bir telefon çağrısı, aralarında başvuranların da bulunduğu birkaç kişi tarafından

yapılan Molotof kokteyli hazırlığını ihbar etmiştir. Gerçekten de, telefonla yapılan bu ihbardan birkaç saat sonra, bir işyerine ve bir araca karşı Molotof kokteylli saldırılar düzenlenmiştir. F.G. (başlangıçta şüpheliler içinde yer almaktaydı), gözaltında bulunduğu sırada, kamera kayıtlarından hareketle, başvuranlardan birini teşhis etmiş ve savcı önünde başvuranların suçu işlediğine ilişkin beyanlarda bulunmuştur. Başvuranlar, gözaltı sonunda tutuklanmışlar, sonra da yargılanarak kendilerine isnat edilen fillerden dolayı mahkûm edilmişlerdir.

48. Sonuç olarak, AİHM, Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 1'nci fıkrası bakımından, başvuranların, bir suç işlemiş olabileceklerine dair şüphe uyandırıcı inandırıcı nedenlere dayanılarak yakalanıp tutuklandıkları düşüncesindedir (yukarıda atıf yapılan *Murray*, 63'ncü paragraf, *Korkmaz ve diğerleri/Türkiye*, no 35979/97, 26'ncı paragraf, 21 Mart 2006, ve *Süleyman Erdem /Türkiye*, n° 49574/99, 39-40'ncü paragraflar, 19 Eylül 2006).

49. Başvuran Hakkı Dinç'in gözaltı sırasında ifadesinin alınmasına gelince, başvuranlar bu soruşturma işleminin iç hukuk hükümlerine aykırı olduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, Cumhuriyet savcısının emri üzerine, polisin gözaltı sırasında kanıt toplayabileceğini ileri sürmektedir. Bununla birlikte, hem Çocuk Koruma Kanunu'nun 15'nci maddesi hem de Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 19'ncü maddesi, açık bir şekilde ceza soruşturmasının bizzat savcı tarafından yürütülmesi gerektiğini öngörmektedir (yukarıda yer alan 36-37'nci paragraflar). Ancak, somut davada AİHM, başvuran Hakkı Dinç'in ifadesinin polis tarafından savcılık emri olmaksızın alındığını gözlemlemektedir. Ayrıca, AİHM, polisin iç hukuk kuralları bakımından hukuka aykırı davrandığını düşünmektedir.

50. AİHM, başvuranın yakalanmasından sonra meydana gelen bu hukuka aykırılığın, yakalanmasını ve gözaltına alınmasını sağlayan inandırıcı nedenlerin varlığını tartışmalı hale getirmediğini ilk bakışta

gözlemlemektedir. Dolayısıyla, değerlendirilmesi gereken husus, bu hukuka aykırılığın, başvuranların yakalanmalarından birkaç saat sonra verilen tutuklanmalarına ilişkin kararı etkileyip etkilemediğidir. Söz konusu kararın *ex facie* geçersiz olmasına ve dolayısıyla tutukluluğun da hukuka aykırılığına yol açacak “ağır ve bariz bir hukuka aykırılık” ile malul olduğunun belirlenmesi için, AİHM, olayın tüm koşullarını birlikte göz önüne alacaktır.

51. Öncelikle, işbu davanın, tutuklama kararını doğrudan etkileyen hukuka aykırılıklardan ayrıldığını belirtmekte yarar bulunmaktadır (bakınız, diğer birçok karar arasından, yukarıda atıf yapılan *Mooren*, 83’ncü paragraf). Aslında, başvuranların tutuklanmaları kararını veren hâkimin bu konuda yetkisi bulunuyordu. Ayrıca hâkim, duruşma sırasında avukatın da eşlik ettiği ilgililerin Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100’ncü maddesi uyarınca; tutuklanmalarına karar vermiş ve kararının gerekçelerini belirtmiştir. Hâkim, elinde bulunan unsurlar temelinde, tutukluluk için gerekli temel şartın (yani, başvuranların Molotof kokteyli saldırında bulunduklarına ilişkin kuvvetli şüphelerin varlığı) oluştuğuna hükmetmiştir.

52. AİHM, hâkimin başvuranların tutuklanmalarına karar vermek için dayandığı kanıtlayıcı unsurlar içerisinde(soruşturma dosyası), başvuran Hakkı Dinç’in ifade tutanağının de yer aldığını gözlemlemektedir. Ayrıca, hâkim, duruşma sırasında ilgiliyi ifade tutanağının içeriği konusunda sorgulamıştır. Dolayısıyla, hâkimin başvuranların tutuklanmalarına karar verirken, gözaltı sırasında alınan ifadeye ilişkin tutanağı da göz önüne aldığı söylenebilir. AİHM, hâkimin, başvuranların isnat edilen suçu işlediği konusunda şüphe uyandırıcı başka kanıtlayıcı unsurlara da sahip olduğunu gözlemlemektedir. AİHM, bu konuda, yukarıda yer alan 47-48’nci paragraflardaki tespitlerine atıf yapmayı uygun görmektedir. AİHM, başvuranların, ifade tutanağını, tutuklanmalarına ilişkin kararın verilmesinde belirleyici rol oynayan bir unsur olarak ileri sürmediklerini gözlemlemektedir. Ayrıca, AİHM, başvuranların tutuklanmalarına ilişkin

kararı hükümsüz ve geçersiz kılacak ağır ve bariz bir hukuka aykırılığın bulunmadığı kanaatindedir.

53. Son olarak, AİHM, ilgililerin gözetimine alınmalarının keyfi olmadığı düşüncesindedir. Polis tarafından yapılan sorgulama hariç olmak üzere, yakalama ve gözetimine ilişkin tüm usul kurallarına uyulmuştur. Polis memurlarının, şüphelilerin evlerinde arama yapmaları, şüphelileri yakalayıp gözetimine almaları, savcının emri üzerine gerçekleştirilmiştir. Başvuranların yakalanıp, gözetimine alınmaları tutanaklara işlenmiş, ilgililer kendilerine yöneltilen suçlamalar hakkında bilgilendirilmiş, sanık sıfatıyla sahip oldukları haklar kendilerine iletilmiş ve sağlık muayenelerinden geçirilmişlerdir. Gözetimin sonunda (yalnızca birkaç saat sürmüştür) başvuranlar önce savcılığa götürülmüş, sonra da tutuklanmalarına karar veren hâkimin önüne çıkarılmışlardır (başvuranın yakalanma ve gözetimi sırasında maruz kaldığı ağır hukuka aykırılıklar ile karşılaştırma yapmak için bakınız, *Venskutė /Litvanya*, n° 10645/08, 75-81'nci paragraflar, 11 Aralık 2012).

54. Sonuç olarak, başvurunun bu kısmı açık bir şekilde dayanaktan yoksun olup, Sözleşme'nin 35'nci maddesinin 3 a) ve 4 hükümleri uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

B. 5'nci maddenin 3'ncü fıkrası

55. Başvuranlar, tutukluluk süreleri ile ilgili iddialarını tekrarlamaktadırlar.

56. Hükümet, başvuranlara isnat edilen suçun uzun süreli hapis cezasını gerektirdiğini belirtmektedir. Hükümet, başvuranların tutuklanmalarına ve tutukluluk hallerinin devamına karar veren hâkimlerin gerekçelerini hatırlattıktan sonra, bu tedbirin delillerin toplanması, muhafazası ve suçun tekrarlanmasının önlenmesi amacıyla alındığını ifade etmektedir.

57. Bu şikâyet, Sözleşme'nin 35'nci maddesinin 3'ncü fıkrası bakımından açık bir şekilde dayanaktan yoksun olmadığından ve hiçbir kabul edilemezlik nedeni bulunmadığından, AİHM, kabul edilebilir olduğuna hükmeder.

58. AİHM, belli bir davada, en başta yerel yargı mercilerinin bir sanığın tutukluluk süresinin makul bir sınırı aşmamasına özen göstermekle yükümlü olduklarını hatırlatır. Bu amaçla, yargı mercileri, masumiyet karinesini göz önünde bulundurarak, kişinin özgürlük ve güvenlik hakkına karşı gelmeyi haklı gösteren gerçek bir kamu yararının bulunup bulunmadığına dair bütün koşulları incelemeli ve tahliye taleplerini reddettikleri kararlarda bu hususları dikkate almalıdır. AİHM, öncelikle söz konusu kararlarda yer alan gerekçelere ve ilgililer tarafından başvurularında belirtilen, tartışma götürmeyen olay ve olgulara dayanarak, Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 3'ncü fıkrasının ihlal edilip edilmediğini tespit etmelidir (*Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, 28 Ekim 1998, paragraf 154, *Derleme* 1998-VIII). Yakalanan kişinin suç işlediğine dair kanaat getirmek için inandırıcı nedenlerin mevcudiyetinin devam etmesi, tutukluluğun devamının meşruluğu için *sine qua non* bir koşuldur. Ancak, belli bir süre sonra bu koşul yeterli olmamaktadır. AİHM, bu hususta, yargı mercileri tarafından dayanılan diğer gerekçelerin, özgürlükten yoksun bırakmayı haklı göstermeye devam edip etmediğini belirlemelidir. Bu gerekçeler, "uygun" ve "yeterli" olduğu takdirde, AİHM, ayrıca yetkili iç hukuk makamlarının yargılama aşamasında "özel bir özen" gösterip göstermediğini de tespit etmelidir (*Labita /İtalya* [BD], n° 26772/95, 153'ncü paragraf, AİHM 2000-IV).

59. AİHM, Türkiye aleyhine açılan pek çok davada, çocukların tutuklanmalarına ilişkin uygulamaya dair kaygısını dile getirerek, Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 3'ncü fıkrasının ihlal edildiği yönünde karar verdiğini hatırlatır (*Selçuk /Türkiye*, n° 21768/02, 26-37'nci paragraflar, 10 Ocak 2006, *Güveç /Türkiye*, n° 70337/01, 106-110'ncü paragraflar, AİHM

2009 (özetler), ve *Nart /Türkiye*, n° 20817/04, 28-35'nci paragraflar, 6 Mayıs 2008). "*Nart*" davasında, çocukların korunması hakkında ilgili uluslararası metinlerin çok sayıda olduğunu göz önünde bulunduran AİHM, çocukların tutuklanması tedbirinin son çare olarak düşünülmesi ve tutukluluk süresinin mümkün olduğunca kısa tutulması gerektiğini ve bu tedbire başvurulmasının kaçınılmaz olması halinde ise çocukların yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulmaları gerektiğini belirtmiştir (yukarıda atıf yapılan *Nart*, 31'nci paragraf).

60. AİHM, dikkate alınacak dönemin 8 Şubat 2009 tarihinde başvuranların yakalanması ile başladığını ve 13 Nisan 2010 tarihinde salıverilmeleri ile son bulduğunu gözlemlemektedir. Dolayısıyla, ilgililerin tutukluluk süresi, yaklaşık bir yıl ve iki ay sürmüştür.

61. Bu dönem boyunca, başvuranların tutukluluğunun devamı, düzenli incelemelere tâbi tutulmuştur (yukarıda yer alan 6, 8-10, 12 ve 13'ncü paragraflar).

62. Başvuranların tutukluluğunun devamı konusunda yargısal makamlarca öne sürülen gerekçeler bakımından, AİHM, kaçma ve delillerin karartılması ile tanıklar üzerinde baskı kurma risklerine, açık bir şekilde yalnızca sürenin uzatılmasına ilişkin olarak 10 ve 30 Mart 2009 tarihlerinde verilen kararlarda yer verildiğini gözlemlemektedir. Ağır Ceza Mahkemesi, bunu müteakiben, bu gerekçelere bir daha yer vermemiş ve her bir duruşmanın sonunda, suçun Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100'ncü maddesinin 3'ncü fıkrası tarafından öngörülen bir suç olduğu, isnat edilen suçun niteliği ve sınıflandırılması, isnat edilen suç ile ilgili olarak kanıtların durumu ve güçlü şüphelerin varlığı gibi neredeyse hep aynı basmakalıp ifadeleri kullanarak, başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

63. Ancak, AİHM, Ağır Ceza Mahkemesinin tutukluluğun devamına ilişkin kararlarında dayandığı gerekçelere bakıldığında, iç hukukun ve birçok uluslararası anlaşmanın gerektirdiği üzere, bu tedbire nihai bir çözüm olarak başvurulduğu (başvuranın yaşından dolayı) gibi bir anlam

çıkmadığını gözlemlemektedir (bakınız, örneğin, yukarıda atıf yapılan paragraf *Nart*, 22'nci paragraf, ya da daha yakın tarihli bir karar olarak yukarıda atıf yapılan *Güveç*, 108'nci paragraf). Tutukluluğun devamına ilişkin kararlara bakıldığında, hâkimlerin öncelikle tutukluluk dışında başka yöntemlere başvurmuş oldukları görülmemektedir. Bu kapsamda, başvuranların avukatı, tutukluluğun devamına ilişkin olarak 16 Temmuz 2009 ve 29 Eylül 2009 tarihli duruşmalar sonunda verilen kararlara karşı yaptığı itirazlarda, hâkimin dikkatini müvekkillerinin çocuk oluşuna çekip, bu nedenle tutuklanmalarına son çare olarak başvurulması gerektiğini belirterek gerekirse kefaletle salıverilmelerini talep etmişse de, hâkimler bu talebi yerinde görmemiş ve bu tedbirin ilgililerin duruşmalara katılmalarını sağlamak bakımından neden yetersiz olabileceğine ilişkin herhangi bir açıklama da yapmamıştır.

64. AİHM, yerel yargı mercileri tarafından ileri sürülen gerekçelerin, başvuranların tutukluluk hallerinin devamı için ne yeterli ne de uygun olduğu düşüncesindedir.

65. AİHM, yukarıdaki unsurlar ışığında, yetkili iç hukuk makamlarının yargılama aşamasında "özel bir özen" gösterip göstermediğini araştırmaya gerek olmadığı düşüncesindedir.

66. Buradan hareketle, AİHM, Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 3'ncü fıkrasının ihlal edilmiş olduğu sonucuna varmıştır.

II. SÖZLEŞME'NİN 3'NCÜ MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

67. Başvuranlar, Sözleşme'nin 3'ncü maddesine dayanarak, iç hukuk hükümlerine aykırı bir tedbir olduğunu düşündükleri kelepçe takma işleminden şikâyet etmektedir.

68. AİHM, Sözleşme'nin 35'nci maddesinin 1'nci fıkrasında öngörüldüğü üzere, kendisine ancak iç hukuk yolları tüketildikten sonra

başvurulabileceğini ve bu nedenle henüz yerel yargı mercileri önüne götürülmemiş bir şikâyeti inceleyemeyeceğini hatırlatır.

69. Somut davada, AİHM, başvuranların kendisinden incelemesini istedikleri şikâyeti, fer'i nitelikte olsa dahi, yerel yargı mercileri önüne götürmediklerini gözlemlemektedir. Başvuranların avukatı, yalnızca bir defa kısaca, müvekkillerinin tutukluluğun devamına karşı 20 Temmuz 2009 tarihinde yaptığı itiraz sırasında kelepçe takılmasından şikâyetçi olmuştur. Başvuranlar, iç hukuka aykırı olduğunu ileri sürdükleri halde, bu işlemi yerel yargı mercileri önüne hiçbir zaman götürmemiştir. Böylelikle, başvuranların şikâyetlerini usulüne göre yerel makamlar önüne götördüklerini düşünmüyoruz. Dolayısıyla, bu şikâyetin, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle, Sözleşme'nin 35'nci maddesinin 1 ve 4'ncü fıkraları uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

III. DİĞER İHLAL İDDİALARI HAKKINDA

70. Başvuranlar, Sözleşme'nin 6'ncı maddesini öne sürerek, özel yetkili bir ağır ceza mahkemesi önünde yargılanmalarından şikâyet etmektedir. Başvuranlar, böyle bir mahkemenin bağımsızlığı ve tarafsızlığından duydukları kuşkuyu dile getirmekte ve çocukların bu mahkeme önünde yargılanmalarının Birleşmiş Milletlerin çocuklar bakımından adalet yönetimine ilişkin asgari kuralları (Beijing Kuralları) ihlal ettiğini iddia etmektedir. Başvuran Hakkı Dinç, avukat yokluğunda polis tarafından ifadesinin alınmış olmasından şikâyetçidir.

Başvuranlar, Sözleşme'nin 13'ncü maddesini ileri sürerek, tutuklanmalarına ve tutukluluk hallerinin devamına karşı başvurabilecekleri etkili bir başvuru yolunun bulunmadığından şikâyet etmektedir. Başvuranlar, başarılı olma şansının düşük olduğunu ileri sürerek, itiraz yolunun etkili bir yöntem olmayışından şikâyetçidir.

Başvuranlar, ayrıca, tutuklanmaları nedeniyle, Sözleşme'nin 8'nci maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

Başvuranlar, son olarak, yakalanma tarihi itibarıyla eğitimlerine devam ediyor olmalarından dolayı, 2 numaralı Protokolün 2'nci maddesi tarafından garanti altına alınmış olan eğitim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

71. Sözleşme'nin 6'ncı maddesine dayandırılan şikâyet ile ilgili olarak, AİHM, başvuranlara karşı başlatılan cezai yargılama sürecinin halen Yargıtay önünde derdest olduğunu gözlemlemektedir. Ancak, AİHM, Sözleşme'nin 6'ncı maddesi hükümlerine uygunluğu değerlendirebilmesi için tüm cezai yargılama sürecini dikkate alması gerektiği düşüncesindedir. Dolayısıyla, yerel yargı mercileri önündeki yargılamanın mevcut durumu göz önüne alındığında, böyle bir şikâyet için henüz erken olduğu sonucuna varılacaktır. Başvuranlar, bu nedenle, mevcut durum itibarıyla, Sözleşme'nin bu bakımdan ihlalini öne süremeyecektir. Başvuranlar, yerel yargı mercileri önündeki yargılamanın sonucunda ileri sürülen ihlalden dolayı halen mağdur olduklarını düşünecek olurlarsa, AİHM'e tekrar başvurmak hususunda serbesttir. Buradan hareketle, başvurunun bu kısmı henüz zamansız olup, Sözleşme'nin 35'nci maddesinin 1 ve 4'ncü fıkraları uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

72. Sözleşme'nin 13'ncü maddesine dayandırılan şikâyet ile ilgili olarak, AİHM, bu şikâyeti Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 4'ncü fıkrası kapsamında incelemeyi daha uygun görmektedir. Ancak AİHM, başvuranların iddialarını destekleyici unsurlar kullanmaksızın, çok genel bir şekilde ifade etmiş olduklarını gözlemlemektedir. Başvuranların yaptıkları diğer şikâyetler ile ilgili olarak, AİHM, sahip olduğu mevcut tüm dosya kapsamı temelinde, Sözleşme tarafından garanti altına alınmış olan hak ve özgürlüklerin ihlalini gösteren herhangi bir bulguya ulaşmış değildir. Buradan hareketle, başvurunun bu kısmının, Sözleşme'nin 35'nci maddesinin 4'ncü fıkrası uyarınca; reddedilmesi gerekmektedir.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ OLARAK

73. Sözleşme’nin 41’nci maddesinin hükmü aşağıdaki gibidir:

« Mahkeme, bu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tazminine hükmeder »

A. Tazminat

74. Başvuranlar, maddi tazminat tutarının takdirini AİHM’ye bırakmaktadırlar.

Başvuranlar ayrıca, 50 000 Avro (EUR) manevi tazminat talep etmektedirler.

75. Hükümet, başvuruların bu taleplerine itiraz etmektedir.

76. AİHM, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında bir nedensellik bağı göremediğinden bu yöndeki talebi reddetmektedir.

AİHM, bununla birlikte, başvuruların her birine hakkaniyet temelinde, manevi tazminat olarak 1 200 Avro ödenmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

B. Masraf ve Giderler

77. Başvuranlar ayrıca, iç yargı mercileri ve AİHM önünde yapılmış olan masraf ve giderler için 9 000 Avro talep etmektedir. Bu kapsamda, bir hesap belgesi sunmuşlardır.

78. Hükümet, talep edilen tutara itiraz etmektedir.

79. AİHM, elindeki mevcut belgeler ve içtihadı uyarınca tüm masraflar için başvuranlara 1000 Avro ödenmesinin makul olduğuna ve bu tutarın başvuranlara ödenmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

C. Gecikme faizi

80. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

AİHM, BU GEREKÇELERE DAYANARAK,

1. Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 1'nci fıkrasına dayandırılan şikâyetin çoğunluk oyu ile *kabul edilemezliğine*;
2. Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 3'ncü fıkrasına dayandırılan şikâyetin çoğunluk oyu ile *kabul edilmesine*;
3. Başvurudaki diğer taleplerin oybirliği ile *kabul edilemezliğine*;
4. Oybirliği ile, Sözleşme'nin 5'nci maddesinin 3'ncü fıkrasının ihlal edilmiş olduğuna;
5. Oybirliği ile,
 - a) Devletin başvurulara, üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna:
 - i. Her bir başvurana 1 200 EUR (bin iki yüz Avro) tutarında manevi tazminat ve ayrıca tahakkuk edebilecek bütün vergiler;
 - ii. Tüm başvurularca paylaşılacak üzere, masraf ve giderler için, yalnızca 1 000 EUR (bin Avro) ve ayrıca tahakkuk edebilecek bütün vergiler;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin oybirliği ile *reddine*; karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde düzenlenmiş olup, AIHM İçtüzüğü'nün 77'nci maddesinin 2'nci ve 3'ncü fıkraları uyarınca, 9 Temmuz 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Daire Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan